

Mogelijkheden voor vogelreservaatjes in (zand)winningsobjecten en/of recreatieplassen

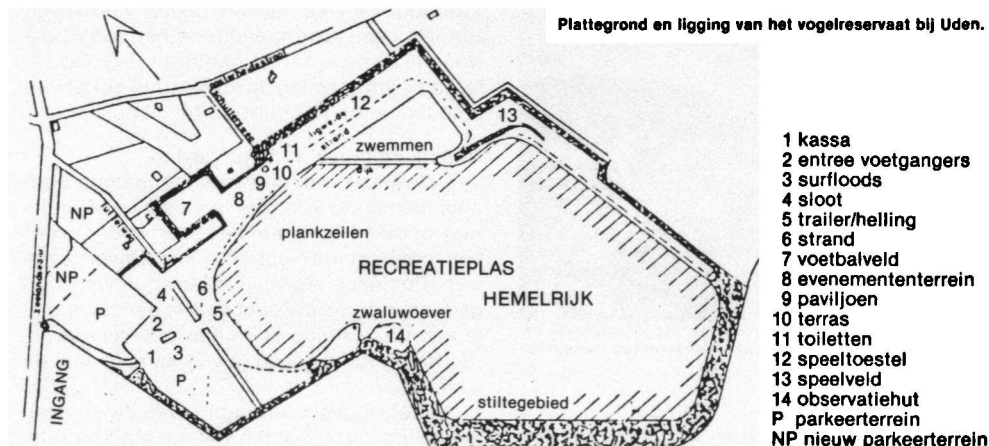

Herman N. Leys & Dick A. Jonkers

Inleiding

Op zaterdag 16 mei 1987 werd door de Vogelwacht Uden en Omstreken op de recreatieplas 'Het Hemelrijk' een vrij vogelreservaat geopend. In dit reservaat was tevens een kunstmatige oeverwaluwenwand aangelegd. In die wand broedden in 1986 21 paren Oeverwaluwen. Dit jaar waren het er al 56 broedparen. Ook waren er in de oeverzone broedgevallen van Dodaars en Kleine Plevier. Voorts wordt het gebied door verscheidene andere vogelsoorten als rust- en foerageergebied gebruikt. De oppervlakte beslaat slechts enkele hectares. Het geheel is aan de waterzijde voor recreanten afgeschermd door drijfbalken. De aanvaarding van het reservaat door recreanten en vogels laat zien dat het mogelijk is om in (voormalige) zandwinningsprojecten, ook als daarin recreatie wordt bedreven, ruimte voor vogels te creëren. Het

verdient aanbeveling om na te gaan waar in ons land mogelijkheden voor realisatie liggen. De aanleg van wanden voor Oeverzwaluwen zou daarbij een hoge prioriteit dienen te hebben. De broedgelegenheid van de Oeverzwaluw verdwijnt in een snel tempo en in veel gevallen is deze slechts van tijdelijke aard. Men zou kunnen overwegen het scheppen van ruimte voor natuurwaarden bij de herinrichting van winningsprojecten verplicht te stellen.

De realisatie van het project in Uden

In eerste instantie werd met behulp van een laadschop een steile wand afgegraven. Voor die wand werd een ondiepe oeverzone met daaraan grenzend een strandje aangelegd. Over de volle lengte werden voor de wand tegels als ondergrond gebruikt. Daarboven werden holle betonblokken gemetseld. De ruimte tussen de gemetselde en de afgegraven wand werd volgestort met zand. Aan de bovenzijde legde men een laag van plastic folie om inregenen en daarna in de winter kapot vriezen te voorkomen. De open ruimtes in de betonblokken werden vervolgens dicht gestampt met zand. Hierin kunnen de Oeverzwaluwen zelf hun gaten uitkrabben. Na afloop van het broedseizoen worden de gaten door leden van de vogelwacht gereinigd en opnieuw gevuld met zand. De blokkenwand werd leemkleurig geverfd. De oeverzone voor de wand behoeft geen beheer door de voortdurende werking van wind en water vanaf de plas. Een wat hoger liggende zone heeft men dicht laten groeien met water- en oeverplanten en opslag van onder andere bomen. Door dit terreindeel loopt een plankier naar een vogelobservatiehut. Deze is onder leiding van leden van de werkgroep te bezoeken en kijkt uit op de oeverzwaluwenwand.

In het water op enkele tientallen meters uit de kant liggen over de volle lengte voor het gebied drijfbalken. De ervaring heeft inmid-

dels geleerd dat deze goed functioneren en door recreanten niet worden overschreden.

Aanleg van vogelreservaatjes elders in Nederland

De inrichting van dergelijke terreintjes kan alleen tot stand komen als samenwerkingsvorm tussen de uitvoerder van het winningsproject, het recreatieschap, de beheerder van het desbetreffende gebied en een natuurbeschermingsorganisatie. Deze laatste zou behalve bij de uitvoering na de inrichting zorg kunnen dragen voor het onderhoud, beheer, zo nodig inventarisatie en bij de bouw van een observatiehut met excursies.

Voor informatie over de bouw van een oeverzwaluwenwand is de Vogelwacht Uden en Omstreken beschikbaar. Voor de bouw van een observatiehut en het stimuleren van aanleg van vogelreservaatjes Vogelbescherming.

Ten slotte kan men zich ook nog wenden tot het Rijksinstituut voor Natuurbeheer.

Adressen:

Rijksinstituut voor Natuurbeheer afdeling Adviezen en Algemeen Onderzoek, postbus 46, 3956 ZR Leersum.

Vogelwacht Uden en Omstreken, Secretariaat Beukenlaan 22, 5409 AS Odiliapeel.

Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels, Dribergseweg 16C, 3708 JB Zeist.